

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 18 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:

Декан на ФОЗ

(Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2017/2018 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

“ХИГИЕНА НА ДЕТСКО-ЮНОШЕСКАТА ВЪЗРАСТ”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

„БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:

„ОПАЗВАНЕ И КОНТРОЛ НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ”

РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2017 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 18 стр.

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Шести и Седми

Хорариум: 120 часа: 60 часа лекции и 60 часа упражнения

Брой кредити: 8

Преподаватели:

- доц. д-р Ваня Бирданова, магистър по медицина, доктор по медицина; специалност: „обща хигиена“; специалност „хранене и диететика“, Ректорат 1, ст.178. тел: 064 884 192
- ас. Емилия Банкова, магистър по екология, магистър по обществено здраве и здравен мениджмънт; Ректорат 1, ст. 180, тел: 064 884 147
- ас. д-р Цветелина Виткова, магистър по медицина, специалност ‘хранене и диететика’, Ректорат 1, ст. 180, тел: 064 884 147

1. АНОТАЦИЯ:

Обучението по Дисциплината „Хигиена на детско-юношеската възраст“ **има за цел** студентите да получат основни познания в областта на превенцията на децата и подрастващите.

Учебната програма по дисциплината е построена в **три части** и включва лекционни занятия и упражнения по хигиена на детско –юношеската възраст:

Част I “Хигиена на развитието на децата и подрастващите” 45 часа (30/15);

Обучението по Хигиена на развитието на децата и подрастващите има за **цел** да запознае студентите с необходимите условия за физическото и психическото развитие на децата и подрастващите. Учебният материал засяга същността и проблемите на закрила и опазване на здравето на децата и подрастващите. От една страна, това са специфичните въпроси, свързани с развитието на децата и юношите, а от друга – законодателството, контрола и мерките, които се вземат за предотвратяване и отстраняване на възникналите в тази област обществено-икономически проблеми.

Учебното съдържание е обособено в следните раздели:

1. Запознаване с особеностите на етапите в развитието на децата.
2. Усвояване на основните теоретични знания по хигиена на децата и подрастващите.

Запознаване с конкретни документи, свързани със закрила на детето.

Чрез лекционните занятия и предвидените упражнения студентите ще придобият представи, **знания и умения** по методите и теориите на подпомагане физическото и психическо развитие на децата, закаляването, възпитанието в ранна детска възраст и обучението на децата в училищна възраст, учебния процес и избор на учебни помагала. В лекционния курс се изясняват и въпроси свързани със защита правата на децата, възпитанието на подрастващите за възприемане на здравословен начин на живот.

Чрез включеното в програмата учебно съдържание се цели обучаемите да придобият практически умения по оценка на риска за психическото и физическото развитие на детето, оценка на жизнената, социална и учебна среда на детето, приложението на новите технологии в битовата и учебна среда на децата и подрастващите.

В резултат на преминаване на обучението в предвидения обем и последователност на темите по настоящата програма обучаемите трябва да постигнат следните **основни задачи**:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 18 стр.

- Правилно да разбират и познават етапите на физическото и психическото развитие на децата;
- Да разбират и правилно интерпретират проблемите и опасностите свързани с развитието на децата и подрастващите;
- Да разбират новите технологии за обучение на децата;

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за:**

- Общите принципи на развитие на човека в периода на детско-юношеската възраст;
- Предназначението и особеностите на изучаваната дисциплина и мястото и в глобалните медицински знания;
- Социалното значение на грижата за децата и подрастващите;

След изпълнение на предвидените по програмата упражнения и изпълнение на практическите задачи обучаемите следва **да изградят нови способности и умения:**

- Да установяват необходимите условия за развитие на детето;
- чрез инсталираното програмно осигуряване моделите и основните характеристики на различни персонални компютри;
- Да и оценяват и използват в практическата си дейност държавното законодателство, свързано със закрила на детето;

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Учебно-практически занятия;

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Практическо упражнение;
- Решаване на учебни задачи по задание;
- Самостоятелна подготовка

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали.

Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира, като се съобразява с новите изисквания и социални проблеми в страната.

Практическото упражнение с преподавател се явява основен вид занятия за получаване на практически умения и навици по оценка на развитието на децата, използване на съвременни технологии и решаване на практически казуси.

Те се разработват от обучаемите и се представят за проверка, след като се обсъждат и разясняват по време на практическите упражнения. В учебните задачи се включва материал от учебното пособие, презентациите към него и допълнителните материали към дисциплината.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 18 стр.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО “Хигиена на развитието на децата и подрастващите”	Часове
1.	Хигиена на детско-юношеската възраст - предмет, цели и задачи.	2
2.	Общи закономерности в растежа и развитието. Възрастова периодизация.	2
3.	Физическо развитие и физическа дееспособност. Акселерация.	2
4.	Закономерности в растежа и развитието на децата.	2
5.	Закономерности в растежа и развитието на подрастващите.	2
6.	Опорно-двигателен апарат – особености при децата и учениците.	2
7.	Особености в развитието на сърдечно-съдовата система. Профилактика.	2
8.	Дихателна система-характерни особености. Хигиена на дишането.	2
9.	Особености на храносмилателната система. Правилно хранене.	2
10.	Значение на ендокринната система за растежа и съзряването. Пубертет.	2
11.	Хигиена и особености на детската кожа. Терморегулация при децата.	2
12.	Хигиена на нервната система и сетивните органи. Училищна умора.	2
13.	Мониторинг на здравословното състояние на децата. Заболяемост.	2
14.	Предизвикателства пред хигиената на детско-юношеската възраст.	2
15.	Принципи и методи на закаляването.	2
ОБЩО		30

Табл. 2.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „Хигиена на развитието на децата и подрастващите ”	Часове
1.	Възрастова периодизация в индивидуалното развитие на човека.	2
2.	Методи на оценка на физическото развитие.	2
3.	Методи на оценка на психическото развитие. Акселерация.	2
4.	Мониторинг на здравословното състояние на децата и подрастващите.	2

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 18 стр.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „Хигиена на развитието на децата и подрастващите ”	Часо- ве
5.	Фактори на производственото обучение. Професионално ориентиране.	2
6.	Хигиенни проблеми, произтичащи от учебната среда и учебния процес.	2
7.	Семинарно занятие. Колоквиум.	3
ОБЩО		15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО „Хигиена на развитието на децата и подрастващите ”

6.1. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ:

- 1. Хигиена на детско-юношеската възраст - предмет, цел и задачи (2ч.)** Определение, предмет, цел и задачи на учебната дисциплина. Методи на хигиената на детско-юношеската възраст. Връзка с другите науки. Хигиенна норма в детската възраст. Принципи на хигиенното нормиране. Кратък исторически преглед. Демографска ситуация в България и Европа. Съвременни проблеми на хигиената на детско-юношеската възраст. Национални стратегии. Закрила на правата на детето.
- 2. Общи закономерности в растежа и развитието. Възрастова периодизация (2ч.)** Морфологично и физиологично развитие на човека. Закономерности на растежа и развитието при децата и подрастващите. Медико биологична основа на хигиенните норми и правила. Възрастов период. Възрастова периодизация - особености и проблеми. Растеж – показатели на растежа. Съзряване - показатели и критерии за оценка на съзряването през различните възрастови периоди. Фактори, определящи растежа и развитието.
- 3. Физическо развитие и физическа дееспособност. Акселерация (2ч.)** Физическо развитие. Оценка на физическото развитие – цели. Определяне на основните морфологични и функционални показатели в различните възрастови етапи при децата и юношите. Методи за оценка на физическото развитие и дееспособността на децата и подрастващите. Календарна и биологична възраст. Акселерация–понятие, хипотези, характерни особености. Здравни проблеми на акселерацията.
- 4. Закономерности в растежа и развитието на децата. (2ч.)** Период на вътреутробно развитие – основни закономерности, профилактика. Неонатален период – особености, рискове, профилактични мерки. Хигиенна характеристика на кърмаческия период. Заболяемост. Профилактични мерки. Особености, рискове за здравето и профилактични мерки през предучилищния период.
- 5. Закономерности в растежа и развитието на подрастващите. (2ч.)** Начална училищна възраст – особености. Адаптация към системното училищно обучение. Профилактика на периода. Средна училищна възраст. Полово развитие и трайно изграждане на здравни навици. Профилактика на рисковите здравни навици и рисковото поведение. Горна училищна възраст – особености, профилактика на периода. Превенция на училищната патология.
- 6. Опорно-двигателен апарат – особености при децата и учениците. (2 ч.)** Характерни особености в растежа и развитие на опорно-двигателния апарат през различните възрастови периоди. Значение за определяне на физическата дееспособност на децата

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 18 стр.

и учениците. Гръбначни изкривявания. Медико-биологична профилактика. Медико-педагогически контрол на часовете по физическо възпитание в училище.

7. Особености в развитието на сърдечно-съдовата система.Профилактика. (2 ч).

Възрастови особености в растежа и развитие на сърцето, сърдечната тъкан и кръвоносните съдове и връзката им с детската патология. Динамика на функционалните показатели в детска и училищна възраст. Стрес. Влияние на стреса в детска възраст върху детското сърце. Профилактика на сърдечно-съдовата система.Програми за превенция на стреса.

8. Дихателна система–особености. Хигиена на дишането. (2 ч).

Особености на дихателната система и детска патология на дихателната система. Възрастови особености на растежа и развитието на дихателните органи и процеса дишане в детска възраст. Горни и долни дихателни пътища – физиологична характеристика. Превантивни мерки. Дихателни функции през детска и училищна възраст. Динамика на функционалните показатели. Хигиена на дишането. Хигиенни задачи. Правилно развитие на дихателната система и атмосферно замърсяване.

9. Особености на храносмилателна система. Правилно хранене (2ч.)

Особености в растежа и развитието на храносмилателните органи и връзката им с храненето при различните възрастови периоди. Здравно законодателство в детска и училищна възраст. Физиологични режими и норми за хранене през детска възраст. Динамика на потребностите от енергия и хранителни вещества при децата и учениците. Превенция на затлъстяването като значителен съвременен проблем у децата.

10. Значение на ендокринната система за растежа и съзряването. Пубертет. (2ч.)

Определение за ендокринна система и жлези с вътрешна секреция. Хормони на растежа. Значение на различните жлези за растежа и развитието- хипофиза, щитовидна жлеза, надбъбречни жлези. Отклонения в растежа и развитието. Полови хормони. Промени в нивата им през детска и училищна възраст. Пубертетно развитие - първични и вторични полови белези. Скали за оценка на пубертетното развитие. Промени във висшата нервна дейност през пубертета. Профилактични мерки през периода на пубертетното развитие.

11. Хигиена и особености на детската кожа.Терморегулация при децата (2ч.) Характерни особености в морфологията на детската кожа през различните възрастови периоди. Лична хигиена.Функции на кожата през детската възраст – физиологична характеристика. Особенности на бариерна функция при детската кожа. Детска кожа и терморегулация. Значение на параметрите на микроклимата. Профилактика на кожата.

12. Хигиена на нервната система и сетивните органи. Училищна умора. (2ч.) Основни функции и особености в морфологичното развитие на нервната система през различните възрастови периоди. Функционално развитие на нервната система - от кърмаческа до горна училищна възраст. Динамичен стереотип и дневен режим на децата и учениците. Типове висша нервна дейност и обучение. Особенности на висшата нервна дейност при децата. Характерни особености в развитието на сетивните органи. Профилактика на детската и училищна умора.

13. Мониторинг на здравословното състояние на децата и подрастващите. Заболяемост (2ч.).

Комплексна оценка на здравето. Показатели за оценка.Структура на заболяемостта по възрастови периоди. Фактори за възникване на хронични неинфекциозни болести в детска възраст. Рискови групи. Артериална хипертония, затлъстяване, метаболитен синдром и захарен диабет тип II - профилактика в детската възраст. Алергични болести. Профилактика на алергиите. Психично здраве. Психични болести и разстройства

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 18 стр.

при децата. Профилактика на детските неврози. Училищно късогледство и гръбначни изкривявания – профилактика.

14. **Предизвикателства пред хигиената на детско-юношеската възраст(2ч.)** Съвременни хигиенно-екологични проблеми и заплахи за здравето на децата и подрастващите. Атмосферно замърсяване и опазване на детското здраве. Предизвикателства за здравето в училище. Български модел на училищно здравеопазване. Наркотици в училищна възраст. Борба с тютюнопушенето сред учениците. Злоупотреба с алкохол и рисков сексуално поведение. Насоки и препоръки за профилактика. Предизвикателства пред правата на детето.
15. **Принципи и методи на закаляването (2 ч.)** Използване климатичните и географски дадености на България за провеждане на закалителни процедури в детската възраст. Климатолечение. Таласотерапия. Фактори на закаляването. Значение за терморегулация и имунитета. Основни принципи и подходи. Методи и средства. Здравен ефект на закаляването и профилактика на простудните заболявания.

6.2. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА:

1. **Възрастова периодизация в индивидуалното развитие на човека. (2ч.)** Описват се характерните особености и проблеми в периодите на етапа на съзряване на човешкия организъм.
2. **Методи на оценка на физическото развитие на децата. (2ч.)** Определяне на основните морфологични показатели в различните възрастови етапи. Антропометрия и соматоскопия.
3. **Методи на оценка на психическото развитие. Акцелерация. (2ч.)** Определяне на основните психологични показатели в различните възрастови етапи. Тестове за определяне на психическото развитие. Акцелерация – примери и обсъждане.
4. **Контрол и мониторинг на здравословното състояние на децата и подрастващите. (2ч.)** Показатели. Изисквания към работата с деца със специални нужди. Ролята на медицинските специалисти. Здравно законодателство.
5. **Фактори на производственото обучение. Професионално ориентиране. (2ч.)** Фактори на производственото обучение. Адаптация към факторите на работната среда. Професионално ориентиране.
6. **Хигиенни проблеми произтичащи от учебната среда и образователния процес.(2ч.)** Обсъждане на учебниците, дневния режим и програмното разпределение на учебните предмети, ученическите раници, физкултурните занимания и извънкласни занимания.
7. **Семинарно занятие. Колоквиум.(3ч.)** След проведена обобщаваща беседа, провеждане на текущ контрол.

Част II “Хигиена на детските заведения” 45 часа (15/30);

1. АНОТАЦИЯ

Обучението по модула “Хигиена на детските заведения” има за **цел** да запознае студентите от специалност „Опазване и контрол на общественото здраве“ с необходимите условия за физическо и психическо развитие на децата в ранна и предучилищна възраст.

Учебният материал засяга следните **задачи**: разбиране същността и проблемите на осигуряване модерна материална база на детските заведения, осигуряване на здравословно хранене на в заведенията за предучилищно обучение. Обръща се особено внимание на методите за обучение, игри и спорт.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 18 стр.

От една страна, това са специфичните въпроси, свързани с развитието на децата и подрастващите, а от друга – законодателството, контрола и мерките, които се вземат за предотвратяване и отстраняване на възникналите в тази област обществено-икономически проблеми.

Учебното съдържание е обособено в следните раздели:

1. Запознаване с теорията, единната система за грижи в ранната и предучилищна възраст.
2. Усвояване на основните практически знания по хигиена на детските заведения. Запознаване с конкретни документи, свързани със закрила на детето.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за:** превенция и закрила на децата в ранна и предучилищна възраст.

След преминаване на курса по Хигиена детските заведения, студентите от специалността „Опазване и контрол на общественото здраве” трябва:

- Да познават санитарно-техническите изисквания към сградния фонд на детско заведение, заведения за децата лишени от родителски грижи, детски площадки, спортни съоръжения за деца в предучилищна възраст.
- Да познават правилата и изискванията за здравословно хранене на тази възрастова група.
- Да усвоят методите за превенция на децата и да прилагат тези теоретични знания по профилактика на децата в ранна и предучилищна възраст.

Дисциплината Хигиена на детските заведения е включена за изучаване в седми семестър, след дисциплината детски болести, хигиена на околната среда, социална психология. Тя е предшествана от изучаването на модулите по хигиена на околната среда, по познания за човешкото тяло и основната патология, както и фундаменталните дисциплини по обществено здраве, което е необходимо условие за усвояване на предвидения в програмата материал.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Учебно-практически занятия;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционен изложение;
- Практическо упражнение;
- Изпълнение на самостоятелни и групови практически задачи;
- Решаване на учебни задачи по задание;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература;
- Самостоятелна подготовка;
- Задания за самостоятелна работа на обект.
- Писмено изпитване;

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали. Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира, като се

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 18 стр.

съобразява с актуалните проблеми, свързани с грижата за децата в ранна и предучилищна възраст.

Практическото упражнение с преподавател се явява основен вид занятия за получаване на практически умения и навици по прилагане изискванията за детските заведения, и изучаване на нормативните документи. Тези занятия се провеждат в учебни кабинети и на обект.

Учебните задачи по задание се разработват от обучаемите и се представят за проверка/обсъждане в групата. Те са компонент от крайната текуща оценка по учебната дисциплина.

Обобщените тестове за самостоятелна работа по дисциплината се предоставят от преподавателите след края на лекциите и упражненията. Тази оценка е елемент при формиране на крайната текуща оценка за дисциплината.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО “Хигиена на детските заведения”	Часове
1	Видове детски заведения.	2
2	Учебно-възпитателни заведения.	2
3	Изисквания към сградния фонд на детските заведения.	2
4	Защитени жилища. SOS детски селища. Законодателство.	2
5	Роля и задължения на медицинската сестра в ДЗ. Програми на МЗ и МОН.	2
6	Хранене на децата, безопасност и контрол на детските храни.	2
7	Организиране на времето за почивка, развлечения и отдих на децата.	3
	ОБЩО	15

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ по “Хигиена на детските заведения”	Часове
1	Проблеми на ранната и предучилищна детска възраст. Периодизация.	2
2	Предварителен санитарен контрол на детска ясла	2
3	Текущ санитарно-хигиенен контрол на детска ясла.	2
4	Санитарно-хигиенно обследване на детска ясла. /обект/	2
5	Предварителен санитарен контрол на детска градина.	2
6	Текущ санитарно-хигиенен контрол на детска градина.	2
7	Санитарно-хигиенно обследване на детска градина. /обект/	2

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 18 стр.

8	Санитарно-хигиенна оценка на дневния режим в детските заведения.	2
9	Оценка на физическото развитие и закаляването на децата в ДЗ.	2
10	Оценка на храненето в детско заведение. Анализ на меню-разкладка.	2
11	Санитарно-хигиенни изисквания към детска и млечна кухня.	2
12	Санитарно-хигиенно обследване на млечна кухня.	2
13	Задачи на медицинските специалисти в детските заведения.	2
14	Хигиенни изисквания към детските играчки.	2
15	Обобщаващо семинарно занятие.	2
	ОБЩО	30

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО “Хигиена на детските заведения”

ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

1. **Видове детски заведения. /2ч./** Понятие за детско заведение. Класификация. Особености и организация на работата в различните детски заведения. Единна система за грижи, медицинско обслужване и превенция на децата. Нормативни изисквания към детските и учебни заведения.

2. **Учебно-възпитателни заведения./2ч./** Единна система за грижи, медицинско обслужване на децата от тази възрастова група. Провеждане на възпитателен процес – участници, модели и контрол. Хигиенни изисквания към седмичните учебни разписания в училищата. Хигиенни изисквания към микроклиматичните показатели, шум, осветеност.

3. **Санитарно-технически изисквания към сградния фонд на детските заведения/2ч./** Предварителен санитарен контрол на детско заведение. Дворно място и обекти за разходки. Хигиенни изисквания към обзавеждането и вътрешния дизайн на детските заведения. Хигиенни изисквания към играчките и материалите за обучение.

Детски площадки –видове, изисквания, поддръжка.

4. **Съвременни проблеми и тенденции на реформиране на заведенията за деца лишени от родителска грижа и деца с увреждания/2ч./.** Защитени жилища. SOS детски селища.Европейско и наше законодателство. Агенция за закрила на детето. Категории деца със специални педагогически нужди – зрително затруднени, слуховоувредени, деца с умствена изостаналост, деца с невро-соматични заболявания, деца с лицеви нарушения, деца с множество увреждания.

5. **Роля и задължения на медицинската сестра в детско заведение/2ч./** Програми и проекти, организирани от МЗ и МОН. Медицинско обслужване на децата.Оборудване на кабинета на медицинската сестра. Превенция на хронични, инфекциозни, ендемични болести, травматизъм. Национални програми. Здравно обслужване, имунизационен календар.

6. **Хранене на децата/2ч./.** Здравословно и пълноценно хранене - изисквания, нормативна база. Безопасност и контрол на детските храни и детското хранене. Програми и проекти, организирани от МЗ и МОН. Обществена ангажираност на медиите. Заболява-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 11 от 18 стр.

ния предизвикани от неправилно хранене. Затлъстяване. Основни групи храни и тяхното физиологично значение.

7. Организиране на свободното време за почивка, развлечения и ваканционния отдиш на децата. /3ч./ Видове. Превантивни мероприятия в посока постигане на пълноценен отдиш и безопасност децата.

ТЕЗИСИ НА СЕМИНАРИТЕ

- 1. Хигиенни проблеми на ранната и предучилищна детска възраст. /2ч./** Възрастова периодизация. Работа по групи за решаване на определени казуси.
- 2. Предварителен санитарен контрол на детска ясла/2ч./** Работа по групи. Избор на различни обекти и изготвяне на план за предварителен санитарен контрол на детска ясла.
- 3. Текущ санитарно-хигиенен контрол на детска ясла. /2ч./** Работа по групи. Избор на различни обекти и изготвяне на план за текущ санитарен контрол на детска ясла.
- 4. Санитарно-хигиенно обследване на детска ясла. /2ч./** . Посещение на обект. Прилагане на знанията от предходните практически занятия. Изготвяне на заключителен протокол.
- 5. Предварителен санитарен контрол на детска градина. /2ч./** Работа по групи. Избор на различни обекти и изготвяне на план за предварителен санитарен контрол на детска градина.
- 6. Текущ санитарно-хигиенен контрол на детска градина./2ч./** Работа по групи. Избор на различни обекти и изготвяне на план за текущ санитарен контрол на детска градина.
- 7. Санитарно-хигиенно обследване на детска градина. /2ч./** Посещение на обект. Прилагане на знанията от предходните практически занятия. Изготвяне на заключителен протокол.
- 8. Санитарно-хигиенна оценка на дневния режим в детските заведения. /2ч./** Разглеждане на съвременните изисквания за изготвяне на дневен режим на различните възрастови групи.
- 9. Оценка на физическото развитие и закаляването на децата в детските заведения. /2ч./** Усвояване на методите за оценка на физическото развитие. Практическа работа. Попълване на протокол и класификация на децата по групи, в зависимост от резултатите и нуждите. Закаляване – принципи, фактори, значение и пропагандиране и обучение на родителите.
- 10. Оценка на храненето в детско заведение. /2ч./** Значение и тенденции на детското хранене. Анализ на меню-разкладка. Запознаване с нормативни документи.
- 11. Санитарно-хигиенни изисквания към детска и млечна кухня. /2ч./** Запознаване с детска кухня и с млечна кухня на обект. Правила и контрол.
- 12. Санитарно-хигиенно обследване на млечна кухня. /2ч./** Правила и контрол. Работа на обект.
- 13. Задачи на медицинските специалисти в детските заведения. /2ч./** Отговорности на медицинските специалисти и организация на медицинските грижи за децата.
- 14. Хигиенни изисквания към детските играчки. /2ч./** Видове детски играчки. Възрастов подбор на играчките за деца. Етиктиране на играчките. Опасни играчки.
- 15. Обобщаващо семинарно занятие./2ч./** Беседа.Колоквиум

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 12 от 18 стр.

Част III „Хигиена на учебните заведения и учебния процес“ 30 часа(15/15)

1. АНОТАЦИЯ:

Обучението по частта Хигиена на учебните заведения и учебния процес има за **цел** да запознае студентите от специалност „Опазване и контрол на общественото здраве“ с необходимите условия за физическо и психическо развитие на децата и юношите в периода на тяхното развитие, интензивно обучение и изграждане на житейски навици.

Учебният материал си поставя **задачи** да засегне същността и проблемите на осигуряване модерна материална база на училищата, осигуряване на здравословно хранене на подрастващите. Обръща се особено внимание на методите за обучение, игри и спорт, тъй като през този период децата разкриват своите предпочитания и талант. От една страна, се акцентуира на специфичните въпроси, свързани с развитието на децата и подрастващите, а от друга – законодателството, контрола и мерките, които се вземат за предотвратяване и отстраняване на възникналите в тази област общественно-икономически проблеми.

Учебното съдържание е обособено в следните раздели:

1. Запознаване с теорията, единната система за грижи в училищна възраст .
2. Усвояване на основните практически знания по хигиена на учебните заведения. Запознаване с конкретни документи, свързани със закрила на детето.
3. Да владеят методите на работа по предварителния и текущия санитарен контрол на училищата.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за:**

- Видовете и характеристиките на различните учебни заведения;
- Общите принципи на предварителния санитарен контрол на учебните заведения;
- Общите принципи на текущия санитарен контрол на учебните заведения;

След изпълнение на предвидените по програмата упражнения и изпълнение на практическите задачи обучаемите следва **да изградят нови способности и умения:** за самостоятелна работа при анализ на възникнали проблеми, свързани с училищното възпитание. Изградени на стабилна познавателна основа и практически умения за разрешаване на въпроси, свързани със защита правата на детето.

След преминаване на курса по Хигиена учебните заведения и учебния процес студентите по „Опазване и контрол на общественото здраве“ трябва:

1. Да умеят да извършват предварителен хигиенен контрол на учебно заведение
2. Да умеят да извършват текущ хигиенен контрол на учебно заведение
3. Да владеят нормативните документи и изискванията за здравословно хранене на подрастващите
4. Да са запознати с възпитанието на здравословен начин на живот на подрастващите.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Учебно-практически занятия;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 13 от 18 стр.

- Лекционно изложение;
- Практическо упражнение;
- Изпълнение на самостоятелни и групови практически задачи;
- Решаване на учебни задачи по задание;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература;
- Самостоятелна подготовка;
- Тестове за самостоятелна работа.
- Писмено изпитване;

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали.

Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира. Чрез лекционните занятия се разясняват общите принципи на хигиенен контрол на учебните заведения, техните съществени характеристики, представяне на информацията и вземане на решенията. В лекционния курс се разглеждат също международните изисквания за защита правата на децата.

Практическото упражнение с преподавател се явява основен вид занятия за получаване на практически умения и навици по контрол на средата, с решаване на конкретни казуси. Тези занятия се провеждат в учебни кабинети и работа на обект.

Учебните задачи по задание се разработват от обучаемите и се представят за проверка. Те са компонент от крайната текуща оценка по учебната дисциплина. В учебните задачи се включва материал от представеното учебно пособие, презентациите към него и допълнителните материали към дисциплината. Задачите могат да се изпълнят успешно само след като се премине учебният материал и се решат контролните тестове по отделните лекции към него.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „Хигиена на учебните заведения и учебния процес“	Часове
1	Учебни заведения – видове. Изисквания към училищните сгради.	2
2	Физкултурен салон, спортни площадки, плувен басейн-изисквания.	2
3	Училищна инфраструктура.	2
4	Здравен контрол, медицинско обслужване на училищните колективи.	2
5	Хигиенни изисквания към ученическите столове и храните.	2
6	Хигиена на учебния процес –програми, помагала, компютърна техника.	2
7	Професионално обучение.	3
	ОБЩО	15

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 14 от 18 стр.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „Хигиена на учебните заведения и учебния процес“	Часове
1	Предварителен санитарен контрол на учебни заведения.	2
2	Санитарно-хигиенен контрол на учебни заведения.	2
3	Хигиенен контрол на храненето организирано в училищата.	2
4	Методи за оценка на развитието и дееспособността на учениците.	2
5	Хигиенен контрол на интернет клуб.	2
6	Хигиенен контрол на учебно-възпитателния процес.	2
7	Хигиенен контрол на физическото възпитание, спорта и закаляването.	3
	ОБЩО	15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО „Хигиена на учебните заведения и учебния процес“

6.1. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

1. **Учебни заведения – видове/2ч./** Санитарно-хигиенни изисквания към училищните сгради. Основни и второстепенни помещения. Здравни изисквания към компютърните кабинети. Вътрешен дизайн и обзавеждане. Изисквания към продължителността на обучението, седмичен хорариум. Нормативна уредба.
2. **Санитарно-хигиенен контрол на физическото възпитание и спорта /2ч./** Здравни изисквания към организацията и провеждането на учебно-възпитателния процес. Медико-педагогически контрол на часовете по физическо възпитание. Здравна оценка. Силови групи. Прафилактика на травматизма.
3. **Училищна инфраструктура /2ч./** Изисквания към училищната инфраструктура. Достъп на ученици с увреждания- устройство на инфраструктурата и сградата. Правила за безопасност- техническа, противопожарна. Охранителни мероприятия и контрол на достъпа до училищната сграда.
4. **Здравен контрол, медицинско обслужване и мониторинг на училищните колективи /2ч./** Роля и задължения на училищната медицинска сестра - оценка на антропометричните показатели и дееспособността, анализ на заболяемостта, съблюдаване на нормативно изискуемите микроклиматични показатели на учебната среда и др. Оказване на първа помощ. Превантивни програми, кампании и мероприятия за здравословен начин на живот. Изисквания за ежегодно провежданите профилактични прегледи на учениците.
5. **Хранене на децата и подрастващите/2ч./** Хигиенни изисквания към училищните заведения за хранене, хранителни продукти, меню, режим на хранене. Нормативни документи на МЗ. Кампании на МЗ за здравословно хранене на учениците.
6. **Хигиена на учебния процес /2ч./** – здравни изисквания към учебните програми, планове и разписания. Здравни изисквания към учебните помагала и пособия. Здравни изисквания към компютърните кабинети и аудиовизуалната техника, продължителността на обучение и учебното натоварване. Здравни изисквания към училищния и извънучилищния режим на обучение.
7. **Професионално обучение/3ч./** здравни изисквания към организацията и провеждане на професионалното обучение. Здравни изисквания към кабинетите по металообра-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 15 от 18 стр.

ботване и дървообработване в училищата и учебно-производствената практика в базовите предприятия. Изисквания към личните предпазни средства, използвани по време на професионалното обучение в базовите предприятия. Европейски програми. Актуалност. Организация и подбор.

6.2. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА

1. **Предварителен санитарен контрол на учебни заведения /2ч./**. Работа по зададени протоколи. Нормативни изисквания.
2. **Санитарно-хигиенен контрол на материалната база и учебната среда в училище/2ч./**. Практическа работа с протокол.
3. **Хигиенен контрол на храненето организирано в училищата. /2ч./**. Нормативна уредба за изискванията за хранене на учениците.
4. **Методи за изследване и оценка на физическото развитие и дееспособността на учениците/2ч./**. Запознаване с антропометричните възрастови норми и методите на оценка.
5. **Хигиенен контрол на интернет клуб /2ч./**. Законови норми, ергономични изисквания, контрол.
6. **Хигиенен контрол на учебно-възпитателния процес/2ч./**. Програми, извънкласни занимания, онагледяване на учебните часове. Учебници – изискванията по съдържание, оформление, тегло и екологични решения при някои помагала. Раници на учениците- изисквания и контрол.
7. **Санитарно-хигиенен контрол на физическото възпитание, спорта и закаляването/3ч./**. Физкултурен салон. Училищен басейн. Спортна площадка. Посещение на обекти и обсъждането им. Поощряване участието на учениците в извънкласни спортни занимания.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ контрол** и **заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Умения за формиране на изводи и обобщения;

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. Присъствието на предвидените по учебния план лекционни и практически занятия по дисциплина, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен е задължително и е основание за заверка на семестъра по учебната дисциплина от страна на преподавателите.

По време на учебните занятия всеки студент се оценява чрез участието и справянето си с учебния материал. Текущата оценка от контрола (ТО) включва оценката от колоквиумите и устните изпитвания от практическите занятия. Формирането на оценката от текущия контрол – ТО се осъществява посредством зависимостта:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 16 от 18 стр.

$$ТО = 0,8ОК + 0,2УИ$$

Тази оценка има принос при определяне на кредитната оценка и участват при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Изпитът е по *„Хигиена на детско-юношеската възраст“*, като се включва и материала от I част - Хигиена на развитието на децата и подрастващите; материала от II част - *“Хигиена на детските заведения”* и материала от III част- *„Хигиена на учебните заведения и учебния процес“*. Изпитът е устен с предварително писмено изложение на изтеглените въпроси. Оценката се закръглява до цяла единица и съставлява 70% от крайната оценка по дисциплината.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната изпитна оценка ИО е комплексна и оценява цялостното представяне по време на обучението. Оформянето на крайната оценка (ИО) е въз основа на оценките от устния изпит, задължителния текущ контрол и участието по време на занятия. Тя се формира от 2 основни компонента – 70% от устния изпит (УИ) и 30 % от общата текуща оценка (ТО). Тя е положителна, (по-голяма или равна на Среден 3) само ако двата компонента са положителни и се определя от израза:

$$ИО = 0,70УИ + 0,30ТО$$

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3“, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 3

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции;
- присъствие и участие в учебно-практическите занятия;
- самостоятелна подготовка за практически занятия, колоквиуми, тестове и др.;
- самостоятелна подготовка и полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Хигиена на децата и подрастващите - предмет, цели и задачи. Предизвикателства пред хигиената на детско-юношеската възраст.
2. Общи закономерности в растежа и развитието. Възрастова периодизация. Характерни особености и специфична заболяемост през отделните периоди от развитието на децата и подрастващите.
3. Методи за оценка на физическото и психическото развитие. Определяне на основните морфологични и психологични показатели при развитието на децата в отделните възрастови етапи. Акселерация.
4. Закаляване – същност, основни принципи и видове. Характерни особености и хигиена

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 17 от 18 стр.

на детската кожа.

5. Характерни особености в развитието на сърдечно-съдовата система в различни възрастови периоди. Профилактика на специфичните за различните възрастови периоди заболявания на сърдечно-съдовата система.
6. Характерни особености в развитието на дихателната система в различни възрастови периоди. Профилактика на специфичните за различните възрастови периоди заболявания на дихателната система.
7. Характерни особености в развитието на ендокринната система в различните възрастови периоди. Пубертет. Профилактика на специфичните заболявания на ендокринната система в отделните възрастови периоди.
8. Характерни особености в развитието на опорно-двигателния апарат в различни възрастови периоди. Профилактика на гръбначните деформации.
9. Характерни особености в развитието на храносмилателната система в различни възрастови периоди. Хранене. Режим. Профилактика на специфичните за отделните възрастови периоди заболявания.
10. Характерни особености в развитието на нервната система в различните възрастови периоди. Видове висша нервна дейност. Стрес и последиците от него върху детския организъм.
11. Мониторинг на здравословното състояние на децата и подрастващите. Заболяемост.
12. Видове детски заведения. Единна система за грижи, медицинско обслужване и превенция.
13. Предварителен здравен контрол на детските заведения – нормативни изисквания.
14. Здравни изисквания към детските площадки и спортните съоръжения в детските заведения. Профилактика на травматизма.
15. Хигиенни изисквания към обзавеждането и вътрешния дизайн на детските заведения.
16. Хигиенни изисквания към детските играчки, материали и пособия за обучение.
17. Роля и задължения на медицинската сестра в детското заведение. Програми и проекти, организирани от МЗ и МОН. Медицинско обслужване на децата. Превенция на хронични, инфекциозни, ендемични болести.
18. Хранене на децата – здравословно и пълноценно хранене, безопасност и контрол на детските храни. Програми и проекти, организирани от МЗ и МОН.
19. Съвременни проблеми, законодателство и тенденции за реформиране на заведенията за деца лишени от родителска грижа и деца с увреждания. Защитени жилища. SOS детски селища. Европейско и наше законодателство.
20. Учебни заведения – видове. Санитарно-хигиенни изисквания към училищните сгради, учебните помещения и обзавеждане. Училищна инфраструктура.
21. Физкултурен салон, спортни площадки, плувен басейн – хигиенни изисквания, контрол. Медико-педагогически контрол на часовете по физическо възпитание.
22. Здравен контрол, медицинско обслужване и мониторинг на училищните колективи. Роля и задължения на училищната медицинска сестра.
23. Хранене на децата и подрастващите- хигиенни изисквания към училищните заведения за хранене, хранителни продукти, меню, режим на хранене. Нормативни документи на МЗ и МОН.
24. Хигиена на учебния процес – учебни програми, учебни помагала, компютърна и аудиовизуална техника, продължителност и учебна заетост, режим. Стрес и последици.
25. Професионално обучение в училище – здравни изисквания.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 18 от 18 стр.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА.

10.1. ОСНОВНА:

1. Хигиена, хранене и професионални заболявания. София, под ред. на Б. Попов, 2018 г.
2. Хигиена и медицинска екология. Второ пр. издание, под ред. на Б. Юстиниянова, СТЕНО, 2015 г.
3. Хигиена и екология, том I, под ред. на проф. д-р Д. Цветков, изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014 г.
4. Хигиенни проблеми на съвременното училище, София, под ред. на Вл. Бояджиев, 1985 г.

10.2. ДОПЪЛНИТЕЛНА:

1. Хигиена, том II, под ред. на проф. д-р Д. Цветков, изд. „Св. Кл. Охридски“, 2014 г.
2. Хигиена, В.Търново, Л.Йорданов, И.Маринова, 1995.
3. Хигиена на детската и юношеската възраст, София, Медицина и Физкултура, под ред. Б. Митева, 1989 г.

11. АВТОРИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. д-р Ваня Бирданова, дм магистър по медицина, доктор по медицина, специалист по Хигиена на детско-юношеската възраст; доц. д-р Марияна Стойновска, магистър по медицина, доктор по медицина

12. АВТОРИ НА ТЕЗИСИТЕ ЗА ПРАКТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ:

Д-р Николай Статев, магистър по медицина, специалист по обща хигиена; Емилия Банкова, магистър по обществено здраве и здравен мениджмънт; д-р Цветелина Виткова, магистър по медицина

Учебната програма е разгледана на катедрен съвет на катедра „Хигиена, медицинска екология, професионални заболявания и МБС“ с Протокол № 7 от 18.12.2017 год., приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве с протокол от год. и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“ с Протокол/№/.....отгод.

Изготвил:

Доц. д-р Ваня Бирданова, дм